

ДОСВІД ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ КАНАДИ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Резюме

У статті описується канадська система освіти та федеральні програми фінансування вищої освіти. При проведенні дослідження застосувалися загальнонаукові методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, конкретизація), хронологічний та причинно-наслідковий аналіз, метод наукової екстраполяції. Розкриваються елементи застосування інформатизації освітнього процесу з метою ефективного розвитку сфери освітніх послуг та забезпечення якості освіти, формування її високих соціально-економічних стандартів для суспільно-промислових завдань країни. Освітні інновації відбулися за підтримки федерального і провінційних урядів, які вибудували взаємодію з боку громадськості та промислового потенціалу країни. Урядова політика країни щодо освіти стає її пріоритетним напрямком для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, а відповідно і добробуту держави. Система вищої освіти в Канаді має давні британські традиції, особливості яких формуються в провінціях країни. Освітні послуги в університетах та коледжах залежать від регіональної економіки та приватного бізнесу, які фінансують значну частину наукових проєктів. У зв'язку з цим у Канаді засновуються фінансові фонди, один з них «Канадський інноваційний фонд», який реалізує завдання федерального уряду та провінцій. Пріоритетне завдання полягає в допомозі талановитій молоді та залучення її до промислового життя країни. Федеральна політика уряду щодо реформування програми фінансового накопичення на навчання в коледжах та університетах значно покращила систему кредитування та дозволила молодим людям отримати якісну вищу освіту. Освітня політика Канади вибудовувалась на засадах демократизму та національної консолідації її населення.

Ключові слова: система вищої освіти; Асоціація університетів та коледжів Канади; освітні організації; наукові проєкти; фінансування освіти.

Вступ. Сьогодні високі темпи зростання економіки зумовлені постійним науково-технічним прогресом, який неможливий без участі висококваліфікованої робочої сили, тому надзвичайно важливо підтримувати систему освіти на відповідному рівні. У документах з інноваційної стратегії політика держави у сфері освіти побудована на знаннях, процвітання яких залежить від нововведень, які, своєю чергою, повинні мати інвестиційну спрямованість на розвиток талантів і творчих здібностей людей.

У зв'язку з тим, що в Україні розвиток системи освіти належить до переліку основних національних проєктів, а також часто активно дискутується роль і пріоритетні напрями діяльності держави в цій сфері, актуальним і цікавим є практичний досвід організації системи вищої освіти в Канаді, адже в другій половині ХХ ст. ця країна долучилася до числа світових лідерів за такими показниками, як доля витрат на освіту у ВВП, співвідношення між викладачами й учнями в середніх школах і ЗВО, використання комп'ютерної техніки в освітньому процесі тощо. Головним результатом тривалої політики держави в цій сфері стало постійне підвищення освітнього рівня населення і формування стійких позитивних зв'язків між інвестиціями в людський капітал і розвитком економіки й суспільства. Більше того, велике значення для нас має досвід подолання канадським урядом на початку 90-х рр. фінансових проблем у справі організації системи освіти.

У вітчизняній науці є незначна кількість робіт, у яких розкривається організація побудови системи вищої освіти Канади. Серед російських науковців цією проблемою цікавилися Б. Архіпов, А. Андрєєв, Й. Банг, Н. Євтихевич, А. Журич, В. Соколов, А. Федоров, А. Новікова. Канадознавча проблематика у західних вчених детально представляє систему організації та фінансування системи вищої освіти цієї країни (N. Andersen, V. Dunsan, A. Dorr). Теоретичні засади дослідження цієї проблеми складають положення методології компаративних досліджень (Н. Бідюк, Б. Вульфсон, О. Заболотна, Н. Лавриченко, О. Локшина, З. Малькова, Г. Ніколаї, О. Огієнко, Н. Пазюра, Л. Пуховська, А. Сбруєва та ін.).

Мета статті полягала в з'ясуванні організаційних, змістових засад вищої освіти Канади; аналізі програм її розвитку, механізмів їх фінансового впровадження та визначенні механізмів використання в системі вищої освіти України. Відповідно до мети окреслено **завдання** з її реалізації: з'ясувати законодавче забезпечення та виявити основні тенденції в модернізації вищої освіти Канади; розкрити організаційні, змістові засади вищої освіти країни та механізми її фінансування; визначити ефективні

шляхи розвитку вищої освіти Канади та можливості використання цього досвіду у вітчизняній системі вищої освіти.

Підтримка державою освіти, науки та інновацій є надзвичайно важливим інструментом прогресивних структурних перетворень в економіці та зміцнення конкурентоспроможності. У напрямі цієї стратегії простежується такий план дій: перший напрям: розширити «власне виробництво» нових знань і технологій у таких пріоритетних галузях, як медицина, освоєння багатства Світового океану, телекомунікаційні та інформаційні технології, біотехнології та ін.; другий напрям: збільшення можливостей практичного використання знань фахівцями з інших країн. У зв'язку з цим збільшились федеральні асигнування, спрямовані на підготовку науково-дослідницьких та інженерно-технічних кадрів, а також здійснюється реформа імміграційного законодавства, що сприяє полегшенню переселення в Канаду молодих фахівців із високим рівнем освіти та професійної кваліфікації.

Методи дослідження. При проведенні дослідження, результати якого використані у статті, застосувалися загальнонаукові методи: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, конкретизація, що забезпечило можливість формування вихідних положень та наукових підходів (за їх допомогою виявлено стан дослідженості системи вищої освіти Канади); хронологічний та причинно-наслідковий аналіз, що сприяв дослідженню проблеми модернізації системи вищої освіти в Канаді та реформування її фінансової підтримки; наукової екстраполяції – для окреслення можливостей використання елементів прогресивного досвіду університетів Канади у ЗВО України. Проведено аналіз змісту та реалізації федеральних програм в університетах Канади.

Результати дослідження. Для досягнення мети дослідження було проаналізовано та узагальнено досвід освітньої політики Канади та її фінансові програми. На основі аналізу особливостей освітньої системи Канади виявлено, що фінансові витрати на вищу освіту держави складають не менше 25 млрд. дол. щорічно. Ця країна конкурує з освітнім фінансуванням США, Великобританія і Австралія. Порівняно з іншими країнами, основним джерелом фінансування є федеральний уряд – на його долю припадає 43,2% усіх асигнувань, на долю провінційних урядів – 29,5% і на долю приватного бізнесу – 18,6 % .

Відомий той факт, що від якості освіти залежить економічний розвиток суспільства. Натомість федеральний уряд Канади в 1990-ті роки зменшив державне фінансування коледжам та університетам і така політика обмежених заходів тривала до 1995-1997 рр. Державні асигнування почали збільшуватись з 1998 р., і до 2015 р. їхня частка становила 10%. Однак не всі провінції отримали однакове фінансування, зокрема в Альберті, Британській Колумбії, Манітобі, Квебеку та Саскачевані державний бюджет був значно збільшеним. Вірогідно, це залежало від інноваційних наукових тематик або від промислового потенціалу провінції.

Установлено, що альтернативне рішення щодо вищої освіти окремих провінцій було пов'язане з пропозицією уряду розширити господарські повноваження університетів і надати їм право заробляти кошти самостійно. Така автономність у накопиченні власного бюджету не збільшила коштів і ряд закладів не удосконалили стандарти якості вищої освіти.

Досліджено, що система вищої освіти потребує державного фінансування, приватної допомоги. Спонтанні дії уряду Канади щодо обмежень у фінансуванні з 90-х років і до 2004 р. спричинили зростання університетської платні удвічі, утричі, що призвело до зменшення чисельності викладацького складу.

Збільшення оплати праці викладацькому складу спричинило залучення приватних коштів. Важливим фактором впливу стала специфіка регіональної економіки, тому економічні, юридичні, інженерно-технічні факультети були значно фінансово витратними, ніж гуманітарні факультети та соціальна робота.

Виявлено, що дієвим чинником розвитку університетів Канади є спонсорська допомога, яка надається корпораціями, підприємницькими об'єднаннями та випускниками шкіл (так, у 2002 р. загальний фонд спонсорської допомоги склав 6,43 млрд. дол., що в два рази більше в порівнянні з 1995 роком). Попри фінансові складності якість освітніх послуг для університетів Канади була пріоритетною, наукові дослідження мали інноваційну та економічну обґрунтованість і працювали на промисловий добробут країни, найбільш чисельно спонсорська допомога поступала на юридичні та медичні факультети університетів.

Доволі часто різні наукові галузі отримували приватну допомогу, яка мала виражати певні корпоративні завдання та не завжди співпадала з науковими методами дослідження. Це впливало на автономію університетів та змусило вибудовувати етику співробітництва між приватним сектором та закладом освіти. Найбільш чисельно спонсорська допомога поступала на юридичні та медичні факультети університетів.

Тривала ситуація фінансової обмеженості в системі вищої освіти країни змусила федеральний уряд переглянути власну політику, вже з 2000 р. виплачуються федеральні стипендії, гранти особам, які мають значні фінансові труднощі з оплатою за навчання. Зростає стипендіальна частка студентів, які досягли високих навчальних та наукових результатів, що стало мотивуючим фактором до активної пізнавальної діяльності.

Дискусія. Здійснюючи реформи освіти, федеральний уряд Канади розпочав нововведення із медіа-грамотності населення та запровадження практики медіа-освіти. Комунікативна взаємодія людей у сучасному освітньому середовищі системно супроводжується медійними засобами, які формують процес сприймання, логіку мислення, творчі здібності, оперативну моторику дії та здібність аналізувати й синтезувати текстові матеріали. Пізнавальна робота людини з медіа-текстами, володіння сучасним програмним забезпеченням ІКТ сприяє появі нових форм медіа-освіти. Соціальна особистість формує пізнавальну мотивацію з метою формування відповідності конкурентним вимогам, стати фінансово незалежним та організувати власне дозвілля. Тому медіа-освіта спрямована на досягнення цілей медіа-грамотності (medialiteracy) (Dorr, 2001: 9494). Слід визначити і коло вимог до медіа-грамотної людини, яка повинна вміти оцінити текстовий матеріал, проаналізувати створені тексти, визначити логіку понять і суджень, сформувані соціально-політичний контекст медійності та вплинути на алгоритм її поширення у світі (Andersen et al., 1993: 1).

На початку 1970-х років у країнах Північноамериканського континенту – США і Канаді, потреба у медіа-освіті набирає активності та популярності. У зв'язку з цим в Торонто (1978) засновується Асоціація медіа-грамотності (Association for Media Literacy – AML) під керівництвом Б. Дункана. Діяльність Асоціації розповсюджувалась по всіх провінціях Канади, серед її завдань були: організація семінарів і лекторіїв з медіа-грамотності; навчальні курси для вчителів; ознайомлення з комп'ютерними навчальними програмами. Уже в 1986 році Асоціація медіа-грамотності спільно із Міністерством освіти провінції Онтаріо видає навчальний посібник з медіа-освіти – «Media Literacy Resource Guide». Освітній простір країни щорічно вдосконалюється новими навчальними планами з англійської мови, в університетах читаються медійні курси. Провінційна політика країни спрямована на організацію та проведення спеціалізованих конференцій, видання друкованих матеріалів, які містять методичний супровід до визначених програм. Саме тому медіа – це наше навколишнє середовище, частина життя людини, як зазначав засновник канадської медіа-педагогіки К. Уорсноп (Worsnop, 1994: 58).

Провінції Канади розпочали шлях втілення медійної політики, заснувавши власні Асоціації. Зокрема, франкомовні канадці з Квебеку, вчителі та педагоги університетів у вересні 1990 р. створили Асоціацію медіа-освіти (Association for Media Education – MAME).

У провінції Манітоба в жовтні того самого року відбулася чергова конференція Асоціації медіа-освіти (Manitoba Association for Media Education – MAME). З того періоду на педагогічному факультеті Манітобського університету почали підготовку кадрового потенціалу «медіа освічених учителів». Активний рух із створення Асоціацій охопив усю Канаду, в 1991 році у Ванкувері виникла Канадська асоціація медіа-освіти (Canadian association for Media Education – CAME). Вже у 1992 р. Нова Шотландія створює свою асоціацію (Associatio nof Media Literacy for Nova Scotia – AML-NS), а провінція Альберта в 1993 р. – Асоціацію медіа компетентності (Alberta Association for Media Awareness – ААМА).

Доволі пріоритетні освітні завдання виконано у Ванкувері з 1994 р., де асоціація організувала літні курси для вчителів, друкувала навчальні посібники. Така діяльність викликала особливий інтерес у Міністерстві освіти. Комп'ютеризація освітніх платформ, поширення медійної грамотності восени 1996 р. сприяли тому, що Британська Колумбія стала першою серед західних провінцій з обов'язковим вивченням медіа в школі (Andersen et al., 1993: 156).

Спільна координація дій асоціацій та Міністерства освіти у проведенні конференцій, семінарів, тренінгових занять, систематичні публікації методичних розробок увінчалися запровадженням медіа-програм у навчальний процес. З вересня 1999 р. медіа-культура стала обов'язковою для вивчення в середній школі.

Створена у 1992 році Канадська асоціація медіа-освітніх організацій (Canadian Association of Media Education Organisations – CAMEO) координувала діяльність медіа-педагогів, спільно формувала рекомендаційні матеріали щодо застосування в освітньому процесі, враховуючи регіональні особливості освіти.

Крім новацій у медіа-освіті Канади, доцільно згадати, що в 1998 році було утворено два позабюджетних фонди – «Канадський інноваційний фонд» (КІФ) і «Фонд нового тисячоліття», які до 2002 року збільшили свої фінансові надходження і стали частиною національної інноваційної

стратегії. Поряд з цим запроваджується п'ятилітня програма фінансування двох тисяч нових інноваційних проєктів та створення сучасних дослідницьких лабораторій.

Провідні вчені університетів, поєднуючи викладацьку та дослідницьку діяльність, збільшили власний річний дохід до 100 тис. доларів. Цьому сприяли урядові статті, які кваліфікувались як статті витрат на додаткові роботи з науково-технічного обслуговування та комерціалізації інноваційної діяльності (Turk, 2001: 174).

Для характеристики системи освіти в Канаді використовують поняття «відкритий університет», «відкрите навчання». Вони були пояснені науковцями Ведемейер і Карен як «незалежне навчання». Характерними особливостями відкритого університету є зручне за часом навчання для студента, використання інклюзивних форм взаємодії, узгодження процедури складання заліків та іспитів. Відповідно до таких пріоритетів, навчальний процес супроводжувався друкованими та медійними засобами, відеоеклекторіями, комп'ютерними програмами.

Особливістю розвитку освіти й науки Канади є надання державою фінансової підтримки. Так, фінансову допомогу (зокрема в 2003 р.) отримали два напрями досліджень: суспільно-гуманітарний і природничий та інженерний, оскільки саме вони надавали вченим грантову підтримку (Turk, 2001: 172).

Поряд із фінансуванням дослідних проєктів увага уряду спрямовується на грантові пільгові позики (Canada Students Loans) для студентів, яка діє з 1964 р. і розрахована на громадян Канади і студентів, що мають статус легальних іммігрантів. Позики для студентів надаються з урахуванням результатів успішності, врахування їхнього матеріального становища. Повернення коштів здійснюється після шести місяців після закінчення навчання або ж з 10 до 17 р. Зміни з 1998 року дозволили враховувати фінансові труднощі сім'ї, і тоді федеральний уряд з бюджету програми покриває від 25 % до 75 % таких виплат. Неплатоспроможним особам борг покривається федеральним урядом (максимум 10000 дол.) (Turk, 2001: 176).

Доцільно проаналізувати систему фінансової підтримки для студентів. Створений з 2001 року спеціальний сервісний центр (National Students Loans Service Centre, NSLSC), що володіє мережею регіональних підрозділів, розподіляє кошти між провінціями і територіями для отримання цільових позик особам у віці від 18 до 24 років.

Удосконалення процедури виплат навчальних грантів було спільним рішенням більшості провінцій (Canada Study Grants, CSG) в 2000 році, які затвердили виплати грошової допомоги наступним категоріям студентів: молоді люди, які поєднували роботу з навчанням, і самостійно забезпечували себе, могли розраховувати на допомогу в розмірі до 1200 дол.; особам з інвалідністю надавалась фінансова допомога до 5000 дол. на рік, а ті студенти, на утриманні яких були непрацездатні особи – до 3120 дол. Варто зазначити, що завдяки «Канадському фонду нового тисячоліття» близько 30 тис. студентів та аспірантів отримали грошову підтримку для навчання в університетах.

Модернізація системи вищої освіти країни реалізовувалась і на підтримку молодих науковців. Аспірантські стипендії становили 35 тис. дол. щорічно упродовж трьох років. Прогнози фахівців свідчили про недостатнє наповнення науковим складом університетів, які до 2011 року мали зменшитись на 20 тис. професорів. Саме з 2003 року федеральний уряд розробляє програму оновлення викладацького складу у зв'язку з ймовірним приростом студентства (Association of Universities and Colleges of Canada) (Sweetman, 2002: 158).

Незважаючи на систему кредитування освітніх послуг, багато канадських сімей обирає звичайну форму накопичення коштів на навчання дітей в освітніх закладах. До 2001 року загальна сума пільгових заощаджень досягла 7,2 млрд. дол., а федеральні доплати становили суму в 1,2 млрд. дол. для 1,6 млн. вкладників (Немова, 2004: 268).

Звернемось до аналізу мережі закладів вищої освіти Канади й процесів, характерних їй. Можна констатувати, що канадський уряд завжди турбувався про освіту як важливий індикатор суспільного життя (Макух-Федоркова, 2007: 103). Організація системи вищої освіти в Канаді включає навчання в коледжах, університетах та професійно-технічних закладах. Підготовка фахівців у коледжах охоплює термін навчання два роки з отриманням диплома про середню спеціальну освіту. Така профільна підготовка здійснюється для галузей готельно-ресторанного бізнесу, туризму, медицини та сільського господарства. Університетська освіта готує фахівців освітнього ступеня бакалавр та магістр з терміном навчання 4-5 роки. У Канаді існують коледжі, які видають диплом університетського зразка за 4-річною програмою підготовки.

Посідання науки, виробництва, бізнесу, побудова ефективної мережі науково-дослідницьких центрів закріпила за канадською системою вищої освіти високі міжнародні стандарти. У вищій освіті Канади не існує загальнодержавного стандарту, навчальний заклад самостійно визначає програму підготовки студентів, і така автономність університетів спостерігається в усіх провінціях. З початку

2001 року чисельність студентів в системі вищої освіти становила: 500 тис. студентів – коледжів, а в університетах – більше 800 тис. (Євтихевич, 2004: 107). Канадська система освіти вважається однією з найкращих серед країн ОЕСР.

Урядова підтримка освітніх програм систематично сприяє збільшенню чисельності студентів коледжів та університетів та залученню студентів з інших країн. Сьогодні в Канаді налічується 89 університетів та 175 інших освітніх закладів вищої школи, до яких належать університетські коледжі (University Colleges), коледжі професійної освіти (CEGEP), громадські коледжі (Community Colleges) та технічні інститути (Technical Institutions).

Університети поділяються за такими категоріями: дослідницькі (Medical/Doctoral), що присвоюють усі три ступені – бакалавра (BA, BS), магістра (MA, MS) і доктора (Ph.D), а також вони мають у своїй структурі престижні медичні школи. Аналогічна освітня послуга надається і в багатопрофільних (Comprehensive) університетах, які провадять інноваційну дослідницьку діяльність. Університети з базовим циклом навчання (Primary Undergraduate) теж здійснюють профільну підготовку фахівців із ступенем бакалавр, рідше – магістр. Найбільша кількість університетів, а їх 16, є у провінції Онтаріо, які забезпечують якісний освітній та науково-дослідний процес. Серед приватних університетів Канади є Західний коледж Святої Тройці (Trinity Western) в м. Ленглі (Британська Колумбія) (Макух-Федоркова, 2007: 103).

Молодь країни надає перевагу власній системі вищої освіти та обирає університети в тих чи інших провінціях. Це насамперед стосується університетів, дослідницька діяльність яких має галузеве спрямування. Варто згадати, що кожна провінція має власні особливості формування соціально-економічного розвитку. Зокрема, університети Альберти забезпечують підготовку інженерно-технічних фахівців та управлінських кадрів для нафтогазової промисловості. Агропромисловий сектор економіки поповнюється фахівцями з університетів Саскачевану і Манітоби, а лісопромисловий комплекс готує кадрів в університетах Британської Колумбії. Наукові школи соціально-гуманітарного спрямування, школи економіки та бізнесу активно діють та готують фахівців у давніх і престижних університетах країни – таких, як Торонтський університет і університет Куїнз в Онтаріо, Макгілл і Лавальський в Квебеку, Дальхаузи в Новій Шотландії (Sweetman, 2002: 158).

Освітній процес в Канаді відбувається за умов фінансування урядових програм з комп'ютеризації закладів освіти країни, забезпечення швидкісного Інтернет-зв'язку, доступу до книжкових фондів університетських і громадських бібліотек, створення електронних баз наукових бібліотек.

За допомогою аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення документів й інформаційних джерел, результатів досліджень ученими світу системи освіти Канади, зокрема й вищої, є доцільність визначити певні рекомендації щодо використання позитивного досвіду цієї країни для реформування системи вищої освіти в Україні. Значущими є такі положення.

– У Канаді ефективний процес федерального управління системою освіти, компромісний взаємозв'язок з провінційними урядами сприяв розробці та реалізації загальнонаціональної інноваційної програми за тріадою «наука-техніка-виробництво». Фінансування фундаментальних досліджень в державних закладах належить до компетенції Національної дослідницької ради. В Україні можливим є такий процес на рівні погодження вимог МОН та галузевих міністерств.

– Цінним для нашої країни є галузевий розподіл не лише фінансування, а й підготовки фахівців за певними напрямками з урахуванням особливостей регіональної економіки.

– Вартісним є досвід Канади щодо основ формування якісної системи освітніх послуг, започаткування програми медіа-грамотності та її фінансового впровадження.

– Ефективним є досвід вивчення фінансового стану сімей, успішності студента та на цій основі кредитування навчання у вітчизняних університетах.

Висновки. З'ясувавши теоретичні, організаційні та змістові засади дослідження системи вищої освіти Канади, сформулюємо такі висновки.

Виявлено основні тенденції модернізації вищої освіти Канади, а саме: запровадження фінансових програм підтримки наукових проєктів, покращення якості освітніх послуг через медіа-грамотність. Проголошена урядом посилена підтримка освітньої політики реалізувалась у фінансовій складовій. Так, з 2000 року розширилась програма фінансової допомоги студентам та кредитування їх особистих коштів. Використання методу причинно-наслідкового аналізу дозволило з'ясувати, що збільшення фінансування відбулось через долучення до цього процесу провінцій та приватного бізнесу.

Канадські фонди виконують координаційну функцію і додатково визначають обсяг фінансової підтримки для наукових проєктів, враховуючи їх промислову та економічну ефективність. Канада вибудовує конкурентне суспільство через активізацію освітнього і наукового середовища.

Інноваційні тенденції в системі освіти стали пріоритетними. Федеральний уряд активно підтримує наукоємні галузі виробництва країни, сприяє поглибленню інноваційних тенденцій, популяризує освіту дорослих та активізує до змін громадян країни.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Евтихевич, Н. (2004). Система финансирования высшего образования в Канаде. *Сборник докладов, представленных на III Московскую конференцию молодых канадологов*, под ред. А.И. Черкасова. Москва, РОИК.

Журин, А.А. (2001). *Методологические основания интегрированного медиа образования*. Москва: Институт США и Канады РАН. <http://www.mediaeducation.ru/>

Макух-Федоркова, І.І. (2007). Особливості формування інноваційного суспільства в Канаді. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*, 15-16, 84-87. Чернівці: Рута.

Немова, Л.А. (2004). *Социально-экономическая политика государства в Канаде*. М.: Институт США и Канады РАН.

Соколов, В.И. (2005). Канада: на путях построения инновационного общества. *США - Канада: ЭПК*, 6, 23-36.

Andersen, N., Dunsan, B. & Pungente, J. (1993). Media Education in Canada – the Second Spring. In Aufderheide P., Firestone C. (Eds), *Media Literacy: A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy*. Queenstown.

Dorr, A. (2001). Media Literacy. In Smelser N. & Baltes N. (Eds.), *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Science* (vol. 14, 9494-9495). Oxford.

Sweetman, A. (2002). Working Smarter: Education and Productivity. The Review of Economic Performance and Social Progress 2002. *Institute for Research on Public Policy*, 157-158. Montreal.

Turk, J. (2001). *The Corporate Campus: commercialization and the dangers to Canada's colleges and universities*. Toronto

Worsnop, C. (1994). *Screening Images: Ideas for Media Education*. Mississauga.

REFERENCES

Evtykhevych, N. (2004). Systema finansyrovanyia vyssheho obrazovanyia v Kanade [Higher Education Financing System in Canada]. In A.Y. Cherkasov (Eds), *Sbornyk dokladov predstavlennykh na III Moskovskuiu konferentsyiu molodykh kanadovedov*. Moskva, ROYK.

Zhuryn, A.A. (2001). *Metodolohycheskye osnovanyia yntehryrovannoho medyaobrazovanyia [Methodological foundations of integrated media education]*. Moscow: Instytut SShA i Kanady RAN. <http://www.mediaeducation.ru/>.

Makukh-Fedorkova, I.I. (2007). Osoblyvosti formuvannia innovatsiinoho suspilstva v Kanadi [Features of the formation of innovative society in Canada]. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu – Historical and political issues of modern world*, 15-16, 84-87. Chernivtsi: Ruta.

Nemova, L.A. *Sotsyalno-ekonomycheskaia polytyka hosudarstva v Kanade [Socio-economic policy of the state in Canada]*. Moscow: Instytut SShA i Kanadi RAN.

Sokolov, V.Y. (2005). Kanada: na putiakh postroeniya ynnovatsyonnoho obshchestva [Canada: on ways to build an innovative society]. *SShA - Kanada: EPK – USA - Kanada: EPC*, 6, 23-36.

Andersen, N. & Dunsan, B., & Pungente, J. (1993). Media Education in Canada – the Second Spring. In Aufderheide P. & Firestone C. *Media Literacy: A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy*. Queenstown.

Dorr, A. (2001). Media Literacy. In Smelser N. & Baltes N. (Eds.). *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Science* (vol. 14, 9494-9495). Oxford.

Sweetman, A. (2002). Working Smarter: Education and Productivity. The Review of Economic Performance and Social Progress 2002. *Institute for Research on Public Policy*, 157-158. Montreal.

Turk, J. (2001). *The Corporate Campus: commercialization and the dangers to Canada's colleges and universities*. Toronto

Worsnop, C. (1994). *Screening Images: Ideas for Media Education*. Mississauga.

O. Makukh, I. Makuch-Fedorkova

THE EXPERIENCE OF CANADA'S EDUCATIONAL POLICY AND ITS IMPORTANCE FOR EDUCATIONAL REFORM IN UKRAINE

Resume

The article describes the Canadian education system and federal higher education funding programs. General scientific methods (analysis, synthesis, comparison, generalization, concretization), chronological and causal analysis, method of scientific extrapolation were used in the research. Elements of application of

information of the educational process with the purpose of effective development of the sphere of educational services and maintenance of the quality of education are opened. Formation of its high socio-economic standards for the socio-industrial tasks of the country. Educational innovations were supported by the federal and provincial governments, which built cooperation on the part of the public and the country's industrial potential. In the conditions of change of information technologies and development of "economy based on knowledge", conceptual bases of policy in the field of educational change. The Canadian government has made education a priority. The level of education among the population is a key condition for ensuring the competitiveness of the national economy and, consequently, the welfare of the state. The system of higher education in Canada has a long British tradition, the features of which are formed in the provinces of the country. Educational services in universities and colleges depend on the regional economy and private business, which fund a significant part of research projects. As a result, financial funds are being set up in Canada, one of which is the Canadian Innovation Fund, which implements the tasks of the federal government and the provinces. The priority is to help talented young people and involve them in the industrial life of the country. Federal government policy is also aimed at reforming the program of financial accumulation for education in colleges and universities. Canada's educational policy was based on democracy and the national consolidation of its population.

Keywords: *higher education system; Association of Universities and Colleges of Canada; educational organizations; research projects; education funding.*